

Journalister foreslår lov om større åbenhed

Vi er tre journalister, der nu kommer med et udspil til, hvordan borgerne og pressen kan få bedre muligheder for at kontrollere, at alt går rigtig til i den offentlige forvaltning. Vi har udarbejdet teksten til en ny offentlighedslov til erstatning for den nuværende.

Forslaget er et samlet alternativ til det lovforslag, der for snart to år kom fra en særlig offentlighedskommission efter syv års arbejde. Dette forslag er siden blevet fremsat med mindre ændringer af justitsminister Lars Barfoed, men ministeren har ikke kunnet skaffe flertal for forslaget i Folketinget.

Vort forslag er først og fremmest et forsøg på at sætte en stopper for, at ministre og embedsmænd, uden at det får konsekvenser, kan se stort på de gældende lovkrav. Vi fjerner fortolkningsmuligheder ved at skrive grænserne for aktindsigten ind i selve lovteksten. Og så indfører vi en mulighed for sanktioner over for myndigheder og i særlige tilfælde ansatte, hvis de ulovligt søger at hindre borgerne i at få aktindsigt.

Alle spor af den udvidede mørklægning af ministerbetjening er fjernet fra forslaget til en ny lovtekst. Den findes i et forslag fra offentlighedskommissionen om at lukke af for næsten al korrespondance mellem ministre og embedsmænd i ministerierne og deres underliggende myndigheder - styrelser, direktorater o.s.v. Forslaget er blevet skarpt kritiseret, ikke mindst af pressefolk, fordi det f.eks. kan betyde, at ministre kan bestille fejlagtige eller vildledende rapporter og indstillinger, uden at borgerne har mulighed for at opdage det.

Vi har deltaget i debatten om offentlighedsloven i snart to år. Det har bl.a. ført til en bog om problemerne ved Offentlighedskommissionens lovforslag. "Ministerbetjening - en journalistisk hvidbog" (oktober 2010), ligesom vi har orienteret Folketingets retsudvalg om problemer med ministerens lovforslag.

Vores forslag til en samlet ny offentlighedslov er udarbejdet på 2½ måned i sommeren 2011. Vi har ikke som offentlighedskommission haft mange år og store ressourcer til vores rådighed. Derimod har vi vore erfaringer fra mange års brug af den nuværende offentlighedslov. Derfor er lovteksten vort bud på, hvad der efter erfarne pressefolks opfattelse skal til, hvis fornyelsen af offentlighedsloven skal ende med realistiske forbedringer og ikke med alvorlige indskrænkninger af åbenheden. Hensigten med de enkelte bestemmelser fremgår klart af de forklaringer til lovteksten, vi har vi forsynet lovteksten med.

Det er ikke vores absolutte drømmetekst til en ny lov. De senere års sager omkring slettede e-mails, hemmeligholdte rapporter om sygehustakster, overtrædelse af internationale konventioner og vildledende aktiveringsnotater viser, at der selv med gennemførelse af vore forslag er langt igen til virkelig åbenhed. Men i betragtning af den indsats, der er gjort for at indskrænke åbenheden, har vi valgt at præsentere et forslag om en realistisk forbedring og et stop for alvorlige indskrænkninger af åbenheden.

Forslaget til en ny lovtekst er skrevet af Jesper Tynell, Erik Valeur og Lars Rugaard, der har fået tildelt Cavlingprisen for deres journalistiske arbejde i hhv. 2010 og 1995.

Vi står til rådighed for yderligere oplysninger og kommentarer - ring til Jesper Tynell på 28 57 56 59, Erik Valeur på 21 46 80 66 eller Lars Rugaard på 20 19 30 55.

Lovtekst fremsendt til Folketingets retsudvalg den 16. august 2011 af journalisterne Jesper Tynell, Lars Rugaard og Erik Valeur.

Forslag

til

Lov om offentlighed i forvaltningen

Kapitel 1

Lovens formål og anvendelsesområde

Lovens formål

§ 1. Loven har til formål at sikre åbenhed hos myndigheder m.v. med henblik på navnlig at understøtte

- 1) informations- og ytringsfriheden,
- 2) borgernes deltagelse i demokratiet,
- 3) offentlighedens kontrol med alle dele af den offentlige forvaltning,
- 4) mediernes formidling af informationer om den offentlige forvaltning til offentligheden og
- 5) tilliden til den offentlige forvaltning.

Stk. 2. Myndigheder m.v., der er omfattet af loven, skal sørge for, at det i stk. 1 nævnte hensyn til åbenhed varetages ved valg, etablering og udvikling af nye it-løsninger.

Lovens organisatoriske anvendelsesområde

§ 2. Loven finder anvendelse på al virksomhed, der udøves af myndigheder inden for den offentlige forvaltning.

§ 3. Loven finder anvendelse på al virksomhed, der udøves af

- 1) selvejende institutioner, foreninger, fonde m.v., der er oprettet ved lov eller i henhold til lov,
- 2) selvejende institutioner, foreninger, fonde m.v., der er oprettet på privatretligt grundlag, og som udøver offentlig virksomhed og er undergivet intensiv offentlig regulering, intensivt offentligt tilsyn og intensiv offentlig kontrol, og
- 3) KL og Danske Regioner.

Stk. 2. Loven finder desuden anvendelse på al virksomhed, der udøves af

- 1) elforsyningsvirksomheder, der producerer, transmitterer eller distribuerer elektricitet ved spænding på 500 V eller derover,
- 2) selskaber, institutioner, foreninger m.v., der driver naturgasforsyningsvirksomhed, og
- 3) kollektive varmforsyningsanlæg, som er omfattet af varmforsyningsloven og har en kapacitet på mere end 10 MJ/s.

§ 4. Loven finder anvendelse på al virksomhed, der udøves af selskaber, hvis mere end 50 % af ejerandelene tilhører danske offentlige myndigheder. Det gælder dog ikke børsnoterede selskaber og disses datterselskaber.

Stk. 2. Folketinget kan fastsætte regler om, at loven ikke skal finde anvendelse på nærmere angivne selskaber omfattet af stk. 1. I det omfang der er tale om kommunalt eller regionalt ejede selskaber, skal de i 1. pkt. nævnte regler endvidere fastsættes efter forhandling med KL og Danske Regioner.

§ 5. Loven finder anvendelse på selskaber, institutioner, personligt ejede virksomheder, foreninger m.v., i det omfang de udøver faktisk forvaltningsvirksomhed eller har fået tillagt beføjelse til at træffe afgørelser på statens, en regions eller en kommunes vegne.

Stk. 2. Folketinget kan fastsætte regler om, at loven ikke skal finde anvendelse på nærmere angivne selskaber, institutioner, personligt ejede virksomheder, foreninger m.v. omfattet af stk. 1.

Stk. 3. Vedkommende minister fastsætter efter forhandling med justitsministeren regler om, at selskaber, institutioner, foreninger m.v., såfremt udgifterne ved deres virksomhed overvejende dækkes af statslige, regionale eller kommunale midler, omfattes af loven.

§ 6. Når det bliver overladt en virksomhed m.v., der ikke er omfattet af lovens §§ 3-5, at udføre opgaver, som efter lovgivningen påhviler det offentlige, skal vedkommende forvaltningsmyndighed sikre, at virksomheden løbende giver oplysninger til myndigheden om udførelsen af opgaverne. De pågældende oplysninger er hos vedkommende forvaltningsmyndighed omfattet af retten til aktindsigt efter lovens almindelige regler.

Kapitel 2

Aktindsigt m.v.

Hovedreglen om retten til aktindsigt

§ 7. Enhver kan forlange at blive gjort bekendt med dokumenter, der er indgået til eller oprettet af en myndighed m.v.

Stk. 2. Retten til aktindsigt omfatter med de i §§ 19-32 nævnte undtagelser

- 1) alle dokumenter, der vedrører den pågældende sag, og
- 2) indførsler i journaler, registre og andre fortegnelser vedrørende den pågældende sags dokumenter.

Stk. 3. Retten til aktindsigt efter stk. 2, nr. 1, i et dokument, der er afsendt af myndigheden m.v., gælder først fra dagen efter afsendelsen af dokumentet.

Egenaccess

§ 8. Den, hvis personlige forhold er omtalt i et dokument, kan med de undtagelser, der er nævnt i §§ 19-26 og § 32, forlange at blive gjort bekendt med oplysningerne herom. Det gælder dog ikke, i det omfang de hensyn, der er nævnt i §§ 28-30, eller hensynet til den pågældende selv eller andre med afgørende vægt taler imod.

Identifikationskravet

§ 9. En anmodning om aktindsigt efter §§ 7 og 8 skal

- 1) indeholde de oplysninger, som er nødvendige for, at sager og dokumenter, der ønskes aktindsigt i, kan identificeres, og
- 2) angive det tema, sagen eller dokumentet vedrører.

Stk. 2. Er sagen eller sagens akter i anmodningen identificeret ved journal-nummer eller anden entydig angivelse, bortfalder kravet i stk. 1 nr. 2.

Indsigt i databaser

§ 10. Retten til aktindsigt omfatter ikke databaser, herunder registre eller andre systematiserede fortegnelser, hvor der gøres brug af elektronisk databehandling, dog bortset fra fortegnelser som nævnt i § 7, stk. 2, nr. 2.

Stk. 2. Enhver person eller juridisk person har dog adgang til at blive gjort bekendt med alle oplysninger om den pågældende selv i de databaser m.v., der er nævnt i stk. 1.

Ret til sammenstilling af oplysninger i databaser (dataudtræk)

§ 11. Enhver kan forlange, at en forvaltningsmyndighed foretager og udleverer en sammenstilling af foreliggende oplysninger i myndighedens databaser, så længe sammenstillingen ikke kræver en omfattende arbejdsindsats. Såfremt oplysningerne er omfattet af §§ 19-32, gælder sammenstillingsretten kun, hvis de hensyn, der er nævnt i disse bestemmelser, kan tilgodeses gennem anonymisering eller lignende, der kan foretages, uden at det kræver en omfattende arbejdsindsats. Retten til at få foretaget en sammenstilling gælder ikke, hvis oplysningerne allerede er offentliggjort i egnet form eller format.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder ikke anvendelse med hensyn til personoplysninger omfattet af persondatalovens § 10.

Stk. 3. Forvaltningsmyndighederne skal i forhold til databaser, der er nævnt i stk. 1, sikre sig, at det er muligt at få foretaget en sammenstilling af foreliggende oplysninger i myndighedens databaser, uden at det kræver en omfattende arbejdsindsats.

Ret til indsigt i databeskrivelsen

§ 12. Enhver kan med de undtagelser, der er nævnt i §§ 28-30, forlange at få indsigt i en beskrivelse af de typer af oplysninger, der indgår i en database, hvilket grundlag oplysningerne bygger på samt oplysninger om, hvilke formater en database anvender (databeskrivelse). Denne ret gælder i forhold til databaser, som en forvaltningsmyndighed anvender i forbindelse med konkret sagsbehandling eller i forbindelse med udarbejdelse af offentliggjorte analyser, beregninger og lignende.

Stk. 2. Vedkommende minister kan efter forhandling med finansministeren bestemme, at ministerielle departementer og nærmere angivne underliggende styrelser og direktorater skal udfærdige databeskrivelser som omfattet af stk. 1, i det omfang sådanne ikke allerede foreligger hos myndigheden. Indenrigs- og sundhedsministeren kan efter forhandling med vedkommende kommune eller region træffe bestemmelse om, at den centrale forvaltning i kommunen eller regionen skal udfærdige databeskrivelser som omfattet af stk. 1, i det omfang sådanne ikke allerede foreligger hos myndigheden.

Stk. 3. Forvaltningsmyndighederne skal i forhold til de typer af databaser, der er nævnt i stk. 1, som etableres eller udvikles efter lovens ikrafttræden, sikre sig, at der udarbejdes en databeskrivelse med henblik på, at der i overensstemmelse med stk. 1 kan meddeles indsigt heri.

Notatpligt

§ 13. En myndighed m.v. skal, når den mundtligt eller på anden måde bliver bekendt med oplysninger om en sags faktiske grundlag eller eksterne faglige vurderinger af sagen, snarest muligt gøre notat om indholdet af oplysningerne eller vurderingerne. Det gælder dog ikke, hvis oplysningerne eller vurderingerne i øvrigt fremgår af sagens dokumenter.

Stk. 2. En myndighed m.v. skal endvidere snarest muligt tage notat om væsentlige sagsekspeditionsskridt, der ikke i øvrigt fremgår af sagens dokumenter.

Stk. 3. Notatpligten efter stk. 1 og 2 gælder ikke i forbindelse med behandlingen af sager inden for strafferetsplejen.

Meroffentlighedsprincippet

§ 14. Det skal i forbindelse med behandlingen af en anmodning om aktindsigt overvejes, om der kan gives aktindsigt i dokumenter og oplysninger i videre omfang, end hvad der følger af §§ 20-32. Der kan gives aktindsigt i videre omfang, medmindre det vil være i strid med anden lovgivning, herunder regler om tavshedspligt og regler i persondataloven.

Stk. 2. Stk. 1 gælder også i forbindelse med behandlingen af en anmodning om aktindsigt i dokumenter og oplysninger, som indgår i sager, der er undtaget fra aktindsigt efter §§ 19-32.

Stk. 3. En myndighed skal registrere aktindsigt efter stk. 1 og 2 og efter anmodning give aktindsigt i registreringer.

Kapitel 3

Journalisering, postlister og aktiv information

Journalisering

§ 15. Dokumenter, der er modtaget eller afsendt af en forvaltningsmyndighed i forbindelse med dens virksomhed, skal journaliseres. Det samme gælder interne dokumenter, der foreligger i endelig form.

Stk. 2. Et dokument omfattet af stk. 1, som forvaltningsmyndigheden har modtaget eller afsendt, skal journaliseres snarest muligt og senest 4 arbejdsdage efter dokumentets modtagelse eller afsendelse.

Stk. 3. Journalsystemet skal være indrettet således, at det indeholder følgende oplysninger om de dokumenter, der journaliseres:

- 1) Dato for dokumentets modtagelse eller afsendelse.
- 2) Kort, tematisk angivelse af dokumentets indhold og/eller titel.
- 3) Navnet på eller karakteren af modtageren eller afsenderen af dokumentet.
- 4) Journalnummer og dokumentnummer eller anden entydig identifikationsbetegnelse.

Stk. 4. Pligten til at journalisere efter stk. 1-3 gælder for statslige forvaltningsmyndigheder omfattet af lovens § 2 samt kommunale og regionale enheder, der kan henregnes til den kommunale og regionale centralforvaltning, samt for selskaber omfattet af §§ 3-6.

Stk. 5. Pligten til at journalisere efter stk. 1 og 2 gælder også for kommunale og regionale enheder samt selskaber m.v., der ikke er omfattet af stk. 4.

Stk. 6. Som dokumenter i en sag regnes bærere af enhver form for oplysninger i sagen, uanset hvilket fysisk eller elektronisk medie og i hvilken form oplysningerne forekommer.

Postlister

§ 16. Ministerielle departementer samt underliggende styrelser og direktorater skal udfærdige en fortegnelse over dokumenter, der den pågældende dag er modtaget hos eller afsendt af myndigheden (postliste).

Stk. 2. Stk. 1 finder anvendelse for de institutioner, der nævnes i §§ 3-6.

Stk. 3 Den centrale forvaltning i kommuner og regioner skal udfærdige en fortegnelse over dokumenter, der den pågældende dag er modtaget hos eller afsendt af den centrale forvaltning.

Stk. 4. Postlister udfærdiget efter stk. 1-2 offentliggøres på myndighedens hjemmeside. Postlisten skal indeholde følgende oplysninger om de dokumenter, der medtages:

- 1) Dato for dokumentets modtagelse eller afsendelse.
- 2) Navnet på eller karakteren af modtageren eller afsenderen af dokumentet.
- 3) Kort, tematisk angivelse af dokumentets indhold.
- 4) Journalnummer eller anden identifikationsbetegnelse.

Forvaltningsmyndigheder

§ 17. Ministerielle departementer og underliggende styrelser og direktorater mv. skal hver for sig betragtes som separate forvaltningsmyndigheder.

Stk. 2. Stk. 1 gælder uanset, at disse måtte dele elektronisk journalsystem eller fysisk befinde sig på samme adresse.

Stk. 3. Arbejdsgrupper med deltagelse af medarbejdere ansat hos forskellige myndigheder kan i særlige tilfælde i en begrænset periode betragtes som selvstændige ad hoc myndigheder, når medlemmerne af arbejdsgruppen

- 1) er udtrykkeligt udpeget på baggrund af deres faglige kvalifikationer,
- 2) ikke agerer under instruktion fra overordnede hos den ansættende myndighed, samt
- 3) ikke gør sine interne dokumenter tilgængelige for andre end de i stk. 3 nr. 1 angivne personer.

Offenlighedsportal

§ 18. Folketingets Ombudsmand skal på internettet føre en portal, der indeholder love, administrative forskrifter, lovforslag samt Folketingets Ombudsmands udtalelser om aktindsigt.

Stk. 2. Offenlighedsportalen skal registrere omlægninger af den offentlige forvaltning, der ændrer eller på anden måde har indflydelse på adgangen til aktindsigt efter gældende ret. Vedkommende minister har ansvaret for, at ombudsmanden orienteres om sådanne ændringer m.v.

Kapitel 4

Undtagelser fra retten til aktindsigt

Sager undtaget fra aktindsigt

§ 19. Retten til aktindsigt omfatter ikke sager inden for strafferetsplejen, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Bødeforelæg, som en juridisk person har vedtaget, er omfattet af retten til aktindsigt efter lovens almindelige regler.

Stk. 3. Stk. 2 omfatter ikke bødeforelæg hos politiet eller anklagemyndigheden.

§ 20. Retten til aktindsigt omfatter ikke sager om lovgivning, herunder bevillingslove, før lovforslag er fremsat for Folketinget.

§ 21. Retten til aktindsigt omfatter ikke sager om ansættelse eller forfremmelse i det offentlige tjeneste.

Stk. 2. Retten til aktindsigt omfatter bortset fra bestemmelsen i § 8 heller ikke andre sager om enkeltpersoners ansættelsesforhold i det offentlige tjeneste, jf. dog stk. 3 og 4.

Stk. 3. I sager som nævnt i stk. 2 skal der i overensstemmelse med lovens almindelige regler meddeles indsigt i oplysninger om den ansattes navn, stilling, uddannelse, arbejdsopgaver, lønmæssige forhold og tjenesterejser. For så vidt angår ansatte i chefstillinger gælder lovens almindelige regler endvidere for oplysninger om disciplinære reaktioner i form af advarsel eller derover. Det gælder dog kun for et tidsrum af to år efter, at den endelige afgørelse er truffet.

Stk. 4. I sager som nævnt i stk. 2 skal der udover de oplysninger, der er nævnt i stk. 3, i overensstemmelse med lovens almindelige regler meddeles indsigt i oplysninger i ledelseskontrakter om de overordnede prioriteringer for den pågældende myndighed m.v.

Stk. 5. Justitsministeren kan bestemme, at retten til aktindsigt i sager, der er omfattet af stk. 2, tillige skal gælde for andre oplysninger end dem, der er nævnt i stk. 3 og 4.

Stk. 6. Stk. 1-5 gælder også for institutioner m.v., der i medfør af §§ 3-6 er omfattet af loven.

Undtagelse af interne dokumenter

§ 22. Retten til aktindsigt omfatter ikke interne dokumenter. Som interne dokumenter anses dokumenter, der ikke er afgivet til modtagere udenfor den pågældende forvaltningsmyndighed.

Stk. 2. Dokumenter omfattet af stk. 1, der afgives til modtagere udenfor den pågældende forvaltningsmyndighed, mister deres interne karakter, medmindre afgivelsen sker af retlige grunde eller til forskningsmæssig brug.

Stk. 3. Indenrigs- og sundhedsministeren kan efter forhandling med KL og Danske Regioner fastsætte regler om, i hvilket omfang interne dokumenter i kommunernes eller regionernes besiddelse skal være omfattet af retten til aktindsigt, når de foreligger i endelig form.

§ 23. Retten til aktindsigt omfatter uanset § 22, stk. 1, interne dokumenter, som foreligger i endelig form, når

- 1) dokumenterne gengiver indholdet af den endelige beslutning vedrørende en sags afgørelse,
- 2) dokumenterne indeholder en gengivelse af oplysninger, der har været pligt til at notere efter § 13,

- 3) dokumenterne er selvstændige dokumenter, der er udarbejdet for at tilvejebringe bevismæssig eller anden tilsvarende klarhed med hensyn til en sags faktiske omstændigheder,
- 4) dokumenterne indeholder generelle retningslinjer for behandlingen af bestemte sagstyper, eller
- 5) dokumenterne indeholder en systematiseret gengivelse af praksis på bestemte sagsområder.

Undtagelse af andre dokumenter

§ 24. Retten til aktindsigt omfatter ikke:

- 1) Statsrådsprotokoller, referater af møder mellem ministre og dokumenter, der udarbejdes af en myndighed udelukkende til brug for sådanne møder.
- 2) Brevveksling med sagkyndige til brug i retssager eller ved overvejelse af, om retssag bør føres.
- 3) Materiale, der tilvejebringes som grundlag for udarbejdelse af offentlig statistik eller videnskabelige undersøgelser.

Meddelelse af faktiske oplysninger og eksterne faglige vurderinger

§ 25. Retten til aktindsigt i dokumenter omfattet af § 22, omfatter uanset denne bestemmelse oplysninger om en sags faktiske grundlag. Det samme gælder oplysninger om eksterne faglige vurderinger, som findes i dokumenter, der er omfattet af § 24, nr. 2-3.

Stk. 2. Stk. 1 gælder ikke i det omfang

- 1) det vil nødvendiggøre et usædvanligt stort ressourceforbrug,
- 2) de pågældende oplysninger i fuldt omfang fremgår af andre dokumenter, som udleveres i forbindelse med aktindsigten, eller
- 3) oplysningerne er offentligt tilgængelige.

Meddelelse af interne faglige vurderinger

§ 26. Retten til aktindsigt i dokumenter omfattet af § 22, og § 24, nr. 1-3, omfatter uanset disse bestemmelser oplysninger om interne faglige vurderinger, i det omfang oplysningerne indgår i en sag om en redegørelse, handlingsplan eller et fremsat lovforslag eller lignende.

Stk. 2. § 25, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse.

Undtagelse af oplysninger om private forhold og drifts- eller forretningsforhold m.v.

§ 27. Retten til aktindsigt omfatter ikke oplysninger om

- 1) enkeltpersoners private, herunder økonomiske, forhold og
- 2) tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller om drifts- eller forretningsforhold eller lignende, for så vidt det er af særlig væsentlig økonomisk betydning for den person eller virksomhed, oplysningerne angår, at anmodningen ikke imødekommes.

Undtagelse af oplysninger af hensyn til statens sikkerhed eller rigets forsvar

§ 28. Retten til aktindsigt kan undtagelsesvist og kun i helt særlige tilfælde begrænses i det omfang, det er af særlig væsentlig betydning for statens sikkerhed eller rigets forsvar.

Undtagelse af oplysninger af hensyn til rigets udenrigspolitiske interesser m.v.

§ 29. Retten til aktindsigt kan undtagelsesvist og kun i helt særlige tilfælde af hensyn til rigets udenrigspolitiske interesser m.v., herunder forholdet til andre lande eller internationale organisationer, begrænses i det omfang, fortrolighed følger af EU-retlige eller folkeretlige forpligtelser eller lignende.

Stk. 2. Retten til aktindsigt kan herudover undtagelsesvist og kun i helt særlige tilfælde begrænses i det omfang, det er nødvendigt til beskyttelse af særligt væsentlige hensyn til rigets udenrigspolitiske interesser m.v., herunder forholdet til andre lande eller internationale organisationer.

Undtagelse af visse andre oplysninger

§ 30. Retten til aktindsigt kan begrænses i det omfang, det er nødvendigt til beskyttelse af særligt væsentlige hensyn til:

- 1) Forebyggelse, efterforskning og forfølgning af lovovertrædelser, straffuldbydelse og lignende samt beskyttelse af sigtede, vidner eller andre i sager om strafferetlig eller disciplinær forfølgning.
- 2) Gennemførelse af offentlig kontrol, regulerings- eller planlægningsvirksomhed eller af påtænkte foranstaltninger i henhold til skatte- og afgiftslovgivningen.
- 3) Det offentlige økonomiske interesser, herunder udførelsen af det offentlige forretningsvirksomhed.

Meddelelse af aktindsigt i en del af et dokument

§ 31. Hvis de hensyn, der er nævnt i §§ 27-30, kun gør sig gældende for en del af et dokument, skal der meddeles aktindsigt i dokumentets øvrige indhold.

Forholdet til tavshedspligt

§ 32. Pligten til at meddele oplysninger er begrænset af særlige bestemmelser om tavshedspligt fastsat ved lov eller med hjemmel i lov for personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv.

Kapitel 5

Behandlingen og afgørelsen af anmodninger om aktindsigt m.v.

Behandlingen af anmodninger om aktindsigt m.v.

§ 33. Bliver der fremsat anmodning om aktindsigt, afgøres sager om aktindsigt af den myndighed m.v., der er fremsat anmodning overfor, hvis denne myndighed har dokumentet eller en kopi af dette i sin besiddelse.

Stk. 2. Vedkommende myndighed m.v. afgør snarest, om en anmodning om aktindsigt kan imødekommes. En anmodning om aktindsigt skal færdigbehandles inden syv arbejdsdage efter modtagelsen, medmindre dette på grund af f.eks. sagens omfang eller kompleksitet i ganske særlige tilfælde og helt undtagelsesvist ikke er muligt. Den, der har anmodet om aktindsigt, skal i givet fald underrettes om grunden til fristoverskridelsen samt om, hvornår anmodningen kan forventes færdigbehandlet.

Stk. 3. Stk. 2 finder tilsvarende anvendelse i forbindelse med behandlingen af anmodninger om sammenstilling af oplysninger, jf. § 11, og om indsigt i databeskrivelser, jf. § 12.

Klage over afgørelser om aktindsigt m.v.

§ 34. Afgørelser om aktindsigt kan påklages særskilt og direkte til den myndighed, der er øverste klageinstans i forhold til afgørelsen eller behandlingen i øvrigt af den sag, anmodningen om aktindsigt vedrører.

Stk. 2. Klagen fremsendes til den myndighed m.v., hvis afgørelse der klages over. Myndigheden skal, hvis den vil fastholde afgørelsen, snarest og som udgangspunkt senest syv arbejdsdage efter modtagelsen af klagen videresende sagen og dens dokumenter til klageinstansen.

Stk. 3. Klageinstansen skal inden 20 arbejdsdage efter modtagelsen af en klage over en afgørelse om aktindsigt have færdigbehandlet klagen, medmindre dette på grund af f.eks. sagens omfang eller

kompleksitet i ganske særlige tilfælde og helt undtagelsesvist ikke er muligt. Klageren skal i givet fald underrettes om grunden til fristoverskridelsen samt om, hvornår en afgørelse kan forventes at foreligge.

Stk. 4. Stk. 2-4 finder tilsvarende anvendelse i forbindelse med klager over afgørelser om sammenstilling af oplysninger, jf. § 11, og om indsigt i databeskrivelser, jf. § 12.

Stk. 5. Vedkommende minister skal fastsætte regler om, at afgørelser om aktindsigt, der træffes af institutioner m.v., der er omfattet af §§ 3-6, kan påklages.

Stk. 6. Skjuler eller sletter en myndighed dokumenter, der er eller kan blive fremsat anmodning om aktindsigt i, kan domstolene pålægge denne myndighed dagbøder frem til det tidspunkt, hvor dokumenternes eksistens bliver kundgjort og disse evt. bliver retableret.

Stk. 7. Tilbageholder en myndighed dokumenter, der ifølge denne lov er ret til aktindsigt i, kan domstolene pålægge myndigheden dagbøder for den periode, dokumenterne uretmæssigt har været tilbageholdt i.

Stk. 8. I tilfælde af særligt grove og omfattende overtrædelser kan et tjenstligt ansvar gøres gældende overfor den eller de ansvarlige medarbejdere ved den pågældende myndighed.

§ 35. En afgørelse om afslag på aktindsigt, der er truffet af en kommune, en region eller et kommunalt fællesskab i sager, hvor der ikke er nogen administrativ klageinstans, skal være ledsaget af vejledning om muligheden for at indbringe sagen for den kommunale og regionale tilsynsmyndighed samt om den fremgangsmåde, der er nævnt i 2. pkt. En henvendelse om at indbringe sagen for den kommunale og regionale tilsynsmyndighed skal rettes til den pågældende kommune eller region m.v. i overensstemmelse med ordningen i § 34, stk. 2.

Stk. 2. Stk. 1 finder tilsvarende anvendelse i forbindelse med afgørelser om sammenstilling af oplysninger, jf. § 11, og om indsigt i databeskrivelser, jf. § 12.

Klage over sagsbehandlingstiden

§ 36. Hvis en myndighed ikke har færdigbehandlet en anmodning om aktindsigt inden 14 arbejdsdage efter modtagelsen, kan sagsbehandlingstiden påklages særskilt og direkte til den myndighed, der er øverste klageinstans i forhold til afgørelsen eller behandlingen i øvrigt af den pågældende sag.

Stk. 2. Klagen fremsendes til den myndighed, hvis sagsbehandlingstid der klages over. Myndigheden skal, hvis den ikke har færdigbehandlet aktindsigtsanmodningen senest syv arbejdsdage efter klagens modtagelse, videresende klagen til klageinstansen med en begrundelse for sagsbehandlingstiden. Ved forsinkelser uden fyldestgørende grund kan henvendelse ske direkte til klageinstansen, som så kan træffe afgørelse om aktindsigt.

Stk. 3. Klageinstansen skal inden 20 arbejdsdage efter modtagelsen af en klage over sagsbehandlingstiden have færdigbehandlet klagen, medmindre dette på grund af f.eks. sagens omfang eller kompleksitet i ganske særlige tilfælde og helt undtagelsesvist ikke er muligt. Klageren skal i givet fald underrettes om grunden til fristoverskridelsen samt om, hvornår klagen kan forventes færdigbehandlet.

Stk. 4. Hvis en myndighed ikke har færdigbehandlet en anmodning om sammenstilling af oplysninger, jf. § 11, eller om indsigt i databeskrivelser, jf. § 12, inden 14 arbejdsdage efter modtagelsen, kan sagsbehandlingstiden påklages særskilt. I sådanne tilfælde finder stk. 2-4 tilsvarende anvendelse.

Stk. 5. Overtræder en myndighed de i stk. 1 omtalte tidsfrister, kan domstolene pålægge denne myndighed at betale dagbøder fra det i stk. 1 omtalte tidspunkt og frem til det tidspunkt, hvor en korrekt afgørelse i sagen om anmodning om aktindsigt er truffet.

Stk. 6. I tilfælde af særligt grove og omfattende overtrædelser af de i stk. 1 omtalte tidsfrister, kan et tjenstligt ansvar gøres gældende overfor den eller de ansvarlige medarbejdere ved den pågældende myndighed.

Stk. 7. Folketingets ombudsmand kan udtale sig om alle forhold, der omfattes af denne lov.

Gennemførelse af aktindsigten m.v.

§ 37. Dokumenterne skal udleveres i den form, som den, der har fremsat anmodningen, ønsker. Dette gælder dog ikke,

- 1) hvis det er umuligt eller meget vanskeligt, eller der foreligger andre tungtvejende modhensyn, eller
- 2) hvis materialet er offentligt tilgængeligt.

Stk. 2. Hvis stk. 1 nr. 2 er gældende, skal myndigheden orientere ansøgeren om, hvor og hvordan materialet er tilgængeligt.

Stk. 3. Stk. 1 finder tilsvarende anvendelse i forbindelse med behandlingen af anmodninger om sammenstilling af oplysninger eller indsigt i en databeskrivelse.

Stk. 4. Justitsministeren fastsætter regler om betaling for udlevering af dokumenter samt for udlevering af en sammenstilling af oplysninger eller en databeskrivelse.

Underretningspligt

§ 38. Bliver der fremsat anmodning om aktindsigt i sager som nævnt i § 21, stk. 2, underretter myndigheden den ansatte herom med angivelse af, hvem der har fremsat anmodningen. Når der er

truffet afgørelse om aktindsigt, underretter myndigheden den ansatte om, hvilke oplysninger i sagen der er udleveret.

Kapitel 6

Ikrafttræden og overgangsbestemmelser m.v.

§ 39. Loven træder i kraft den 1. januar 2012.

Stk. 2. Begæringer om aktindsigt, som er indgivet før lovens ikrafttræden, afgøres efter lov nr. 572 af 19. december 1985 om offentlighed i forvaltningen med senere ændringer.

Stk. 3. Lov nr. 572 af 19. december 1985 om offentlighed i forvaltningen med senere ændringer ophæves.

Stk. 4. Anordning nr. 1145 af 22. december 1993 om ikrafttræden af lov om offentlighed i forvaltningen på Færøerne, som ændret ved anordning nr. 120 af 2. marts 1999 samt anordning nr. 1187 af 27. december 1994 om ikrafttræden af lov om offentlighed i forvaltningen i Grønland forbliver i kraft, indtil de ophæves eller erstattes af regler udstedt i medfør af denne lov.

Stk. 5. Pligten til at journalisere efter § 15 gælder for dokumenter, der er indgået til eller oprettet af en forvaltningsmyndighed efter lovens ikrafttræden.

Stk. 6. Bestemmelser om adgang til at blive gjort bekendt med dokumenter hos den offentlige forvaltning fastsat i eller med hjemmel i andre love opretholdes, medmindre de giver ret til aktindsigt i snævrere omfang end denne lov.

§ 40. Loven gælder ikke for sager om færøske og grønlandske anliggender. Loven kan ved kongelig anordning sættes i kraft for sådanne sager med de afvigelser, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger. Dette gælder dog kun sager, der er eller har været under behandling af rigsmyndigheder.

§ 41. Justitsministeren fremsætter forslag om revision af loven i folketingsåret 2014-2015.

Forklaringer til lovtæksten og dens enkelte bestemmelser

Generelle forklaringer

Forslaget til en ny Lov om offentlighed i forvaltningen er udarbejdet på baggrund af den principielle debat, der opstod omkring Offentlighedskommissionens betænkning (nr. 1510/2009) og justitsministerens efterfølgende lovforslag (L 90/2010-11). Både kommissionen og ministeren foreslog drastiske indskrænkninger i den eksisterende adgang til aktindsigt, ikke mindst i dokumenter udvekslet mellem forskellige myndigheder.

Forslagsstillerne har valgt at udarbejde en lovtækt for at give et sammenhængende bud på, hvordan Folketinget gennem offentlighedsloven kan sikre borgerne en virkelig og gennemgribende mulighed for at følge med i forvaltningen og sikre, at alt går rigtig til.

Lovteksten er derfor udarbejdet som en helhed, hvor de enkelte bestemmelser er afstemt i forhold til hinanden. Der er således ikke tale om et katalog med forslag til mulige enkelt-ændringer til de tidligere forslag, men om en række bestemmelser med en indre sammenhæng.

I dette forslag indgår en række bestemmelser, der er hentet fra Offentlighedskommissionens forslag, og som vi anser for forbedringer af adgangen til at kontrollere forvaltningen. Nogle af disse bestemmelser optræder i deres oprindelige form, mens andre er ændret, så de bedre stemmer overens med vor lovtækt som helhed.

En væsentlig forudsætning for vort forslag er, at §§ 24-25 samt § 27 stk. 2 i forslagene fra kommissionen og justitsministeren bortfalder. En hel eller delvis indførelse af disse bestemmelser vil i vidt omfang gøre denne tekst meningsløs.

Det forhold, at lovtækstens bestemmelser følger systematikken i Offentlighedskommissionens og justitsministerens forslag, skal ikke opfattes således, at vort forslag bygger på samme grundlag som de to tidligere forslag.

En anden væsentlig forudsætning er derfor, at forslaget ikke skal ses i lyset af de indskrænkende definitioner, der findes i kommissionsbetænkningen.

I bogen "Ministerbetjening - en journalistisk hvidbog", oktober 2010, dokumenterer en række journalisters beretning om aktindsigtssager, at der er alvorlige problemer med at få myndighederne til at rette sig efter loven. Det gælder især, når mediefolk og andre borgere ønsker indsigt i belastende eller muligvis belastende sager, hvor der kan være tale om tilfælde af sjusk, fejl eller direkte magtmisbrug.

Bogen registrerer syv metoder, der ofte anvendes af danske myndigheder til at undgå eller vanskeliggøre pressens og borgernes indsigt i sådanne belastende eller muligvis belastende sager.

De syv metoder er:

1. *Forhaling* – hvor konkrete afslag på aktindsigt eller særdeles lange svartider på alle henvendelser undervejs forsinker en sag så meget, at den mister sin aktualitet.
2. *Præciseringskrav* – hvor myndigheden afviser at udlevere dokumenter eller sagsakter, som journalisten ikke på forhånd kender det præcise indhold af, selvom vedkommende er i stand til at identificere den pågældende sag.
3. *Statens sikkerhed* – hvor afslaget på aktindsigt på et spinkelt grundlag begrundes med hensynet til landets sikkerhed – eller mødes med andre indiskutable afslag, som det ikke er muligt at argumentere imod.
4. *Bortkomst* – hvor de ønskede informationer i form af sagsakter, mails eller andet materiale ikke længere findes.
5. *Udeladelser* – hvor det tilsendte materiale er mangelfuldt, fordi dokumenter, aktlister eller andre informationer er udeladt.
6. *Sorte sider og sætninger* – hvor kun dele af det ønskede materiale udleveres, men væsentlige afsnit er slettet ved overstregning, f.eks. med en generel henvisning til beskyttelse af den politiske beslutningsproces.
7. *Selektiv udvælgelse* – hvor der gives aktindsigt til særligt begunstigede kilder frem for andre.

Denne lovtekst søger i det omfang, det er muligt, at ændre regler, der erfaringsmæssigt anvendes til at forhale, indskrænke eller ligefrem umuliggøre borgernes retmæssige adgang til indsigt i forvaltningen.

Det gælder især metoderne 1, 2, 3 og 6 - forhaling, præciseringskrav, statens sikkerhed og sorte sider og sætninger. Her strammes betingelserne for at afvise aktindsigt helt eller delvist op, ligesom det gøres klart, at lovens frister ikke blot er mellemstationer, hvor forvaltningen kan meddele, at den ikke er færdig med sin sagsbehandling.

Metoderne 4, 5 og 7 - bortkomst, udeladelser og selektiv udvælgelse - handler mere om det, bogen omtaler som *ånden i forvaltningen*, dvs. mere eller mindre åbenlyse forsøg på at vanskeliggøre eller ligefrem umuliggøre indsigt i sager. Her sender lovteksten to signaler:

- Den afviser at legalisere hidtidig lovstridig sagsbehandling, bl.a. gennem indførelse af de ministerbetjeningsregler, Offentlighedskommissionen og justitsministeren har fremlagt.
- Den indfører en adgang til brug af sanktioner overfor myndigheder og ansvarlige enkeltpersoner for brud på loven.

Det er efter vor opfattelse to meget vigtige signaler, der skal gøre det klart for forvaltningen, at dens overordnede loyalitet i sager om aktindsigt skal gælde borgerne.

Vi har forståelse for, at mange borgere vil mene, at vort forslag ikke er vidtgående nok, og at en offentlighedslov for det 21. århundrede bør give den interesserede og engagerede borger langt bedre muligheder for at kunne følge med i samfundsudviklingen og kontrollen med den offentlige forvaltning.

Det gælder ikke mindst det væsentlige område, der omfatter interne dokumenter, og hvor en række sager har vist, at borgerne kan have en begrundet formodning om, at der er et eksisterende behov for langt stærkere kontrol med forvaltningen.

Det hænger ikke mindst sammen med, at de eksisterende retlige kontrolmekanismer i form af dommerundersøgelser m.v., når sådanne besluttes, erfaringsmæssigt tager lang tid og har en tilbøjelighed til at producere viden af rent historisk interesse.

Vi har efter grundig overvejelse valgt at lade være med at komme med forslag på dette område. Det skyldes i første række den beklageligt store politiske interesse, der har været for at indskrænke mulighederne for at kontrollere mulighederne for en politisk styret eller uforsætlig vildledning af borgerne fra et ministerielt departements underliggende myndigheder. Det er noget, vi under Folketingets behandling af L 90 har henledt opmærksomheden på gennem bogen "Ministerbetjening - en journalistisk hvidbog" og henvendelser til Retsudvalget.

Vi har derfor valgt at fremlægge et forslag til en samlet lovtekst, der ikke indeholder tilbageskridt i forhold til den eksisterende lovgivning, men som i stedet rummer en moderat forbedring af borgernes kontrol med forvaltningen. Men for ikke at standse fremskridtene forudsætter vi, at der samtidig med lovens vedtagelse igangsættes et udredningsarbejde, der gør det muligt allerede i Folketingssamlingen 2014-2015 at fremsætte forslag til revision af loven.

Et demokratis kvalitet og effektivitet måles efter vor opfattelse på borgernes mulighed for at bidrage til samfundsudviklingen på grundlag af reel viden og indsigt i den politisk-administrative forvaltning. Den modvirkes af de politiske og administrative leders mulighed for at nå deres mål gennem mangelfuld eller vildledende information af borgerne.

Forklaringer til de enkelte bestemmelser:

§ 1

Bestemmelsen er en generel hensigtserklæring, der redegør for det principielle sigte med loven, og det er vigtigt for forslagsstillerne, at den udtrykker hensigten med loven og dens bestemmelser så klart og forståeligt som muligt.

Samtidig fastslås det som et afgørende princip, at al anskaffelse, indførelse og videreudvikling af informationsteknologi skal sikre disse hensigter.

§ 2 - 6

Her fastslås det, at loven gælder for al virksomhed, som udøves af offentlige myndigheder samt specificerede institutioner, virksomheder, selskaber, foreninger m.v., der er oprettet af, fungerer på vegne af eller finansieres af offentlige myndigheder.

Hensigten med bestemmelserne er at sikre, at offentlig forvaltning ikke kan "gemmes af vejen" eller på anden måde holdes uden for borgernes adgang til kontrol. Forslagsstillerne har derfor forsøgt at gøre beskrivelsen af de omfattede funktioner så udtømmende som muligt.

Af samme grund er muligheden for at foretage indskrænkninger i anvendelsesområdet henlagt til Folketinget, således at det ikke overlades til forvaltningen selv at gennemføre sådanne indskrænkninger.

§ 7

Bestemmelsen rummer hovedprincippet om, at adgang til aktindsigt omfatter dokumenter, der modtages eller udarbejdes af offentlige myndigheder.

§ 8

Bestemmelsen fastholder borgernes ret til egenaccess.

§ 9

Borgere skal have mulighed for at få adgang til dokumenter uden at kende administrative rutiner og betegnelser, og derfor åbnes der mulighed for at få aktindsigt ved at henvise til et tema. Samtidig gives der mulighed for, at borgere skal kunne få umiddelbar adgang til dokumenter, de er i stand til at identificere entydigt.

§ 10

Adgangen til offentlige databaser skal beskyttes, men der skal sikres adgang for enhver til at få adgang til alle de oplysninger, der findes om dem selv i de offentlige databaser.

§ 11 - 12

Databaseteknikken gør det muligt, enkelt og overskueligt at fremstille sammenstillinger af de oplysninger, der findes i databaser. Disse muligheder skal udnyttes fuldt ud, og derfor skal det efter

§ 11 være en absolut undtagelse, at krav om udarbejdelse af sådanne sammenstillinger skal kunne afvises med henvisning til arbejdets omfang.

Af samme årsag pålægges det myndighederne at sikre, at det er muligt at lave de omtalte sammenstillinger, uden at det kræver en omfattende arbejdsindsats.

Bestemmelsen skal ikke blot ses i sammenhæng med borgernes behov for adgang til sammenstillingerne, men skal også ses som en forpligtelse til forvaltningen om at indrette sine arbejdsredskaber så hensigtsmæssigt som muligt.

Et tilsvarende hensyn gælder i § 12, der fastslår borgernes adgang til viden om, hvad der findes af oplysninger i offentlige databaser gennem obligatoriske databeskrivelser.

§ 13

Myndigheders pligt til at registrere oplysninger om og faglige vurderinger af en sag, som ikke fremgår af sagens dokumenter i øvrigt, er af afgørende betydning for ikke blot sagsbehandlingen, men også borgernes kontrol med forvaltningen. Det samme gælder oplysninger om, hvad myndigheder foretager sig i sagen.

§ 14

Meroffentlighedsprincippet er en væsentlig kilde til afprøvning af aktindsigt, der er mere vidtgående end lovgivningen foreskriver. Derfor skal meroffentlighed indgå i behandlingen af aktindsigt, og der skal indsamles et offentligt tilgængeligt materiale, der kan belyse den enkelte myndigheds praksis på dette område.

§ 15

Journalisering af alle dokumenter, der afsendes eller modtages af en myndighed, er væsentlig for såvel borgernes kontrol som myndighedens effektivitet, og den skal derfor omfatte alle dokumenter. Af samme grund fastsættes en grænse for, hvor længe journalisering kan udskydes.

Der er tale om en journalisering, der er lige vigtig, uanset hvor den foregår i det offentlige område, og derfor fastslås, at den gælder i hele lovens gyldighedsområde.

Endelig er dokumentbegrebet form- og teknologineutralt. Den stigende anvendelse af hurtige kommunikationsformer som e-mails, sms m.m. vil medføre, at væsentlige informationer vil have en langt mere formløs karakter, end tidligere tiders papir-dokumenter.

Bestemmelsen fastslår derfor, at der uanset form er adgang til aktindsigt i alle dokumenter, der indgår til eller oprettes af en myndighed, samt at lovens dokumentbegreb specifikt også omfatter bl.a løse notater ('Post-it') og formløse e-mails og sms-beskeder m.v., uanset indhold.

§ 16

Postlisters gavnlighed for offentlighed i forvaltningen er velbeskrevet og velafprøvet og kræver ikke længere betænkningstid. Derfor indføres de obligatorisk i hele lovens gyldighedsområde.

§ 17

I debatten omkring en ny offentlighedslov er der flere gange blevet henvist til, at adgang til aktindsigt kan omgås ved en IT-mæssig eller geografisk omorganisering af den offentlige forvaltning. Derfor skal det sikres, at der ikke gennem sådanne omlægninger kan skabes blokeringer for borgernes mulighed for kontrol med forvaltningen.

Samtidig skal det sikres, at arbejdsgrupper med deltagelse af medarbejdere fra forskellige myndigheder kun kan opfattes som en selvstændig ad hoc-myndighed i denne lovs forstand, når de tre anførte betingelser er opfyldt. Disse betingelser er identiske med dem ombudsmandspraksis på nuværende tidspunkt kræver. Der er altså tale om en kodificering af gældende ret.

§ 18

Ansvar for offentlighedsportalen henlægges til Folketingets Ombudsmand, der i kraft af sit arbejde med offentlighed i forvaltningen har den største indsigt i sagsområdet.

Portalen skal registrere gældende ret, hvad angår åbenhed, og dermed give borgerne et overblik over deres rettigheder. Derudover skal den registrere ændringer i forvaltningens struktur, når disse har indflydelse på adgang til aktindsigt, og det pålægges de ansvarlige ministre at orientere ombudsmanden om sådanne ændringer. Formålet er at gøre det muligt at vurdere konsekvenser for åbenheden af regeringens indretning af forvaltningen.

§ 19

Bestemmelsen fastholder den eksisterende bestemmelse om, at strafferetsplejen ikke omfattes af retten til aktindsigt bortset fra undtagelsen i stk. 2.

§ 20

Bestemmelsen fastholder den eksisterende bestemmelse om, at forarbejdet til lovgivning kan holdes uden for offentlig indsigt, indtil det pågældende lovforslag er fremsat for Folketinget.

§ 21

Bestemmelsen fastholder den eksisterende friholdelse af enkeltpersoners ansættelsesforhold fra adgang til aktindsigt med de begrænsninger, der fremgår af stk. 3 og 4.

Derudover giver bestemmelsen adgang til ledelseskontrakter for derigennem at åbne mulighed for kontrol med de prioriteringer, der findes for en myndigheds indsats.

§ 22

Bestemmelsen fastholder den eksisterende definition af, hvad der er interne dokumenter og dermed som udgangspunkt er undtaget fra aktindsigt.

§ 23

Bestemmelsen fastholder en række eksisterende bestemmelser, der fastslår, i hvilket omfang der er adgang til aktindsigt i dokumenter, der foreligger i endelig form. Derudover gives der i nr. 5 adgang til dokumenter, der gør det muligt at se eksisterende sagsbehandlingspraksis på bestemte sagsområder.

§ 24

Bestemmelsen fastholder en række eksisterende undtagelser fra aktindsigten.

§ 25 - 26

Viden om en sags faktiske grundlag og om faglige vurderinger af sagen er væsentlige tilskud til den offentlige debat, og erfaringen viser, at der er tale om en væsentlig forudsætning for, at lovgivning og andre regler ikke kan gennemføres ved hjælp af vildledende information af offentligheden.

Bestemmelserne skal sikre, at oplysninger om en sags faktiske grundlag samt eksterne faglige vurderinger er omfattet af aktindsigt. Det samme gælder interne faglige vurderinger, der indgår i et lovforslag eller i redegørelser, handlingsplaner eller lignende eller udkast til disse.

I konsekvens af § 20 er egentlige lovforslag undtaget aktindsigt, indtil de er fremsat for Folketinget. Der gives heller ikke adgang til allerede offentligt tilgængelige oplysninger, ligesom der i lighed med §§ 11 og 12 undtagelsesvist kan accepteres afvisninger af at ekstrahere store mængder oplysninger, hvis dette kræver et usædvanligt stort ressourceforbrug.

§ 27

Bestemmelsen fastholder den eksisterende beskyttelse af privatlivets forhold og erhvervsmæssige forhold. Borgernes ret til at kunne kontrollere erhvervslivets forhold er dog tilgodeset ved en understregning af, at der er adgang til aktindsigt i offentlige myndigheders materiale om erhvervsforhold, hvis hemmeligholdelse ikke er af særlig væsentlig økonomisk betydning for vedkommende person eller virksomhed.

§ 28 - 29

Oplysninger, der ved offentliggørelse kan yde negativ indflydelse på statens sikkerhed, rigets forsvar, rigets udenrigspolitiske interesser m.v. er traditionelt et område, der er undtaget aktindsigt. Vi anser det for rimeligt at antage, at der stadig vil være behov for sådanne undtagelser, men vi finder også, at de senere års udenrigspolitiske udvikling har vist, at borgerne overordentlig let bliver ofre for fejlagtig viden om regeringens virkelige mål og midler. Vi har derfor indsat en kvalitativ begrænsning af den automatiske hemmeligholdelse på disse områder.

§ 30

Den eksisterende lov indeholder en række undtagelser fra aktindsigt, når der er tale om væsentlige hensyn til kriminalitetsbekæmpelse og -forebyggelse, offentlig kontrol og det offentliges forretningsvirksomhed. Disse undtagelser fastholdes.

§ 31

Bestemmelsen fastholder den eksisterende regel for udlevering af enkelt-oplysninger, der ikke omfattes af §§ 27-30.

§ 32

Bestemmelsen fastholder den eksisterende bestemmelse om, at adgangen til aktindsigt begrænses af regler om tavshedspligt for personer, der virker i offentlig tjeneste eller hverv.

§ 33

Erfaringsmæssigt har frister for meddelelse af aktindsigt meget lidt med virkeligheden at gøre. De er i bedste fald at betragte som tidspunkter, hvor ansøgeren orienteres om, at der vil gå endnu længere tid end fastsat.

Det har bl.a. sammenhæng med påstået uklarhed omkring, hvem der skal afgøre ansøgningen. Dette imødegås gennem en bestemmelse, der entydigt fastslår, at afgørelse træffes af en enhver myndighed, der modtager en begæring om aktindsigt og har det/de ønskede dokumenter i sin besiddelse, uanset om det er i original eller kopi.

Sagens omfang eller kompleksitet er erfaringsmæssigt en anden begrundelse for forsinkelser, og det er vor overbevisning, at der er behov for en opstramning og indskrænkning af adgangen til at påberåbe sig denne begrundelse, hvilket gøres ved at fastslå, at det kun kan ske undtagelsesvist i ganske særlige tilfælde.

§ 34

Behandlingen af klager over afgørelse i aktindsigtssager og den tid, den tager, er en anden kilde til forsinkelse af borgernes adgang til kontrol med forvaltningen. Vi har her i det store og hele tilsluttet os den model, der er fremkommet fra Offentlighedskommissionen. Dog har vi i lighed med vort forslag til § 33 fastslået, at de fastsatte frister kun kan overskrides undtagelsesvist i ganske særlige tilfælde.

I konsekvens af bestemmelserne i §§ 3-6 pålægges det vedkommende ministre at udarbejde regler for klagebehandlingen af aktindsigtsansøgninger til de pågældende institutioner m.v.

Vort arbejde med fornyelsen af offentlighedsloven har overbevist os om, at det er nødvendigt at indføre en mulighed for sanktioner over for myndigheder, der bevidst eller ubevidst modarbejder denne lovs bestemmelser og intentioner.

Vi har derfor indføjet bestemmelser, der gør det muligt for domstolene at sanktionere over for myndigheder, der skjuler, sletter eller på anden måde forhindrer adgang til dokumenter, der er eller kan blive ansøgt om aktindsigt i. Der er ligeledes mulighed at gøre tjenstligt ansvar gældende over for ansvarlige medarbejdere.

§35

Bestemmelsen indfører en pligt til særlig klagevejledning i sager, hvor der ikke er en administrativ klageinstans, der kan behandle en klage over afslag på aktindsigt fra kommunale eller regionale myndigheder.

§ 36

I lyset af de mange nuværende overskridelser af sagsbehandlingsfrister er det væsentligt, at der findes et klagesystem, der kan behandle klager over myndigheders sagsbehandlingstider. Denne bestemmelse fastsætter tidsfrister og procedurer for denne sagsbehandling.

I lighed med § 34 skabes der mulighed for sanktion for overskridelse af tidsfrister og mulighed for tjenstligt ansvar.

Folketingets ombudsmand gives adgang til at udtale sig om alle forhold, der omfattes af loven. I medfør af ombudsmandsloven omfatter dette dog ikke domstolenes behandling af sager i henhold til denne lovs § 34 stk. 6-8 og § 36 stk. 6-7.

§ 37

Bestemmelsen pålægger en myndighed at udlevere dokumenter i den form, det ønskes af anmoderen med forbehold for tungtvejende grunde til, at det ikke kan lade sig gøre. Det fastslås endvidere, at en myndighed ikke har pligt til at udlevere materiale, der allerede er tilgængeligt, men at den skal orientere om, hvor materialet er tilgængeligt og hvordan.

Det pålægges justitsministeren at udarbejde regler for betaling for udlevering af dokumenter, idet det dog er forslagsstillernes forudsætning, at betaling skal begrænses videst muligt af hensyn til borgernes adgang til kontrol, og at den ikke må overstige en myndigheds faktiske omkostninger ved mangfoldiggørelse af dokumenter m.v.

§ 38

Bestemmelsen fastholder den eksisterende underretningspligt over for privatpersoner, i hvis forhold der søges aktindsigt i efter § 21 stk. 2.

§ 39

Bestemmelsen fastslår lovens ikrafttræden den 1. januar 2012 og nødvendige overgangsbestemmelser.

Samtidig fastslås det, at denne lovs bestemmelser går forud for eksisterende bestemmelser i andre love eller regelsæt, hvis disse giver ret til aktindsigt i snævrere omfang end denne lov.

§ 40

Bestemmelser vedr. lovens betydning for Grønland og Færøerne.

§ 41

Revisionsbestemmelse, jf. generelle forklaringer.